

מבעד למסורה (שערים בהסתלקות)

הפעם, רבותי, לא פוליטיקה גד בוחה, ולא ענינים העוד מדים בדומו של עולם אלא דברים פשוטים ומעשים נאים מחיינו כאן:

קוריוזים, פלאות, ספורט שיהיה חוליון: ישורון נשפים וקצת סודותו סן החור ומכתבים מתלמידי, בקצור — מטעמים לכבוד שבת כאשר אהבה נמשכים.

קוריוז א' — לבונסקי מתא מנהל הסוכי נות של "המחנות הגדולים" במחוז יפו, שלח ביום 28 להרש מאי מכתב באיחוריו ה מספר 776 מתא על שם אמו של ויצמן בחיפה. על המעטפה נכתב המען בפרושי: לכבוד

הגב' ויצמן (האם) הדר הכרמל 5 ח'פ ה וואלס מעבור ימים אחרים קבל כר לבונסקי חזרה את מכתבו זה מחיפת בצרופ הערה בדיו אדומה על גבי המעטפה באנגלית: Insufficient adress

(אדריסה בלתי מספקת). בדקתי את המעטפה שהגיעה לידי ומצאתי הערה זו בעפרון שחור גם על הצד השני באנגלית ומתחת להערה המיש חתימת שונות בר"ת (א נישואים בלעז), ללמדך כי חמשה פקידו הדאר בדקה חפשו ו.ו.א מציאו את הגב' ויצמן (האם) חמת גורתי, בידוע, בבית בנה יהאל בשכונת "הדר הכרמל" אשר בחיפה. חנה פו כן, ב י א ל י ק אינו ידוע לדאר של תא כי ע"כ לא נמסר לו המברק שנשלח על שמו, בידוע ואיני של הפרופיסור חיים ויצמן אינה ידועה לפקידו הדאר בחיפה, שמיסתמא הם גויים וטעות גוי כותר ב"ביתנו הלאומי".

הלכתי לנשף האכנותי של "הלצות המזרח" שנערך בהצלחה מרובה וגדולה (הן קבלתי כרטיס כבוד), באולם האופרה של קרדינל פריז ונהניתי מאד מהרקודים וה"טרנטלה" של הצעירות תחת הגה' יחה של הגב, אכניאלית וכיחודי כנגינות התזמורת של המשטרה שלנו. והנה ראיתי קוריוז אחר: כל חברי התזמורת לבושים בגדי שרר ורק בחור אחד לבוש שחולים כאורח פשוט היה יושב ומכשכש כפסנתרו. — את הבחור הזה הסבירתי לי אחת העסקניות של הנשף, שכרנו אך ורק כדי לנגן את "התקוה" בסוף

הנשף... מה? — שאלתי בתמיה גדולה — ותזמורת המשטרה שלנו אינה יודעת לנגן את "התקוה"? וענו לי כלם: — לתזמורת המשטרה "שלנו" אסור איסור גמור וחמור לנגן את "התקוה". רק את החימנון האנגלי, הכשפנשתי בשבוע זה במפקד התזמורת באתי עליו בטענה: — הא כיצד? — אמרתי לו — התזמורת שלך היא יהודית, המנצח על הנגינות הוא יהודי שומרדת ואינו מנגן בשום אופן בשבתות ובכ"ז עדים שלנו, הנינגנים הם יהודי, הקהל שבנשף כלו מאהב, השמחה היא יהודית ואפילו הבסף שמשלמים לתזמורת המשטרה הוא יהודי — וכדוע לא ינגנו את החימנון היהודי בביתנו הלאומי ויהיו נאלצים לשכר אדם מיוחד כדי לנגן את "התקוה"? — וכזה לעשות? — ענה המנצח — המשטרה היא אמנם יהודית אבל לא של היהודים... היום נדרש אנתנו לנגן את "התקוה" וכיחוד ידרשו הערבים לנגן את החימנון של ה... למת יאמרו הגויים? — ונזכרתי במעשה הירוע של אותו גרמני, שקנה לו אוקיה חמאח טריה ובא החתול הקטן ולקס את כל החבר'ה עד תוכה: כנראה שזו היתה "תוצרת הארץ" אשר הגרמני בחתולו הקטן, שישב לו על התנור בענים עצומות ועשה עצמו כאילו

לא ידע, מה עשה ה"דיוטש"יחכם? נטל את החתול שקל אותו בכאונים ומצא משקלו בדיוק — אוקיה אחת כמישקל החמאה. — טוב, — אמר הגרמני — החמאה ישנת, אבל היכן החתול? — וכך שאל גם ר' עזמות: — טוב, "החמאה" הלאוכית ישנה כבר, זכינו גם לתזמורת משר סוף יהודית, אבל היכן החתול? הלא החימנון ה"בית הלאומי" שדברו פעם על אודותיו? אפשר שאיזה "חתול" אנגלי לקקו כאן על "ה ח ר ה"? * * * בערב שבוועת זה נסעתי ברכבת מהיפה לירושלם וכל הקרונות היו כלאים ב"ה מאהב, (גוי לא היה אפילו לרפואה!) רבם של הנוסעים כלומר, החלוצים והחלוצות, היו עולים יורדים בתזמורת כי להרדה ומ' לתא לכבוד יוט ומיעוטם עלו לירושלם עיה"ק לכבוד הרגל. והנה נגש אלי אחד מידידי הירושלמיים-מפקדי המשטרה והציג לפני אדם צעיר שעפ' פרצופו ודבר רה- העברו ניכר שהוא אמריקאי ואמר: — אני מציג לפניך ר' עזמות את הרב מקליבלנד... בתוך שהתנו גודע לי עיני, שקבל סמיכות לרבנות בישיבת ר' יצחק אלחנן ולמד גם בבית המדרש

של הפרופיסור שכטר, הוא בא לתור את הארץ עם משפחתו: אשתו קודחת מיום בואה לארץ, בתו לומדת עברית ארץ ישראלית והוא עצמו — יושב במלון "הדר הכרמל"... ועל מה מדברים עם רב אמריקאי מקליבלנד הנוסע לירושלם בגלוי ראש? — היה אומר: על הרת, ואגב ספר לי מעשה נורא, שקרה בבית הנסת כ"הדר הרמל", כהלקת לוראה פרצה בשבת זו בהיכל לא בגלל "עליה" ולא בשביל נוסח אשר כנו וספרדי או נוסח חב"ה — שהרי בגלל נוסח התפלה היתה כריכה כתי תולה במשך-שנים אחרות כראייד חוסרת! — אלא בשביל מה? — לא יאינו כי יוספר! החזן של בית הכנסת עבר לפני התיבה בישבת קדש והתחיל פתאים מתפלל, כנראה עפ"י דרישת המשכילים והצעירים כמבטא הספרדי... ותנה — אל תשאלו! — קמה כהוכח גדולה בבית הכנסת ונשמעו "קולות וברקים" מימע, הזקנים עשו "אובסטרוקציה" ורפקו על השלחנות להשתיק את החזן: — סקנרל שכזה! — צעקו החמטמרים — כל ימינו התפללנו כמבטא "שלנו" כיהודים אמתיים ופתאום באו אלה ההרשים האפיה גורסים ורוצים לשנות במטבע שטבעו אבותינו?.. הרי לכם הדשה: "באירוד א"תא אדונאי", וכי הקב"ה תהפך חלילה ל"ם ר י ו נ ק"? היה

לא תהיה! — ובנוסה כזה נמישכה האובסטרטרוקציה: החזן והמשכילים התפללו "פריינקיש" והזקנים צעקו וטענו בז'רגון... — ומה היה הסוף? — שאלתי כאתו. — לא כלום! — ענה הרב מקליבלנד — ברחתי באמצע... ואגב שיהתנו הוציא הרב-כביסו כרטיס נאה באנגלית והראה לי: — כבדו מכיר את ה"הוטל", הזה בירושלם? — שאלו מאתי: הסתכלתי רגע בקלה ועניתי: — בודאי! מכיר אני היטב את המלון הזה: פנסיון מצוי! — האם מלון יהודי הוא זה? — היסף הרב לשאל. איזו שאלה? — אמרתי לו — זהו מלון יהודי וכשר אפילו למהרדיון, תמה האמריקאי שלי ושאל: — ומדוע אפוא אין זכר למלה עברית בכל הכרטיס הזה?... פנסיון יהודי וכשר ב י ר ו ש ל מ הרוצה ישיבנאו אליו אנרחים יהודים מרפים כרטיסים אנגלים כאלו היה זה פנסיון של גוי? — והרב המורדני כתרחה וטוען: — הן שפעתני, הוא אומר כי סוחרים ע ר ב י מ כותבים על שלטיהם גם ע ב ר י ת בשביל הקונים היהודים, ובעל מלון יהודי וכשר זה שבירושלם עיה"ק כותב

רק ל א ע ב ר י ת בשביל חתוירים היהודים!... ויא נהקריה דעתו של אותו רב צעיר ומורדני מקליבלנד עד שהרי צאתי את פנקסי הקטן ורשמתי כי לזכרון את שתי השטרות האלו: "גילדסמיט האוז, ז'רוולב" — ופרושו בעברת: בית גילדשמיט, ירושלם. * * * ועכשיו קוריוזים אחרים ופלאי פלאות מהג השבועות בעירנו, נבנסתי בחג הכוכרים הזה ל"י שירוז" כדי להשתתף בהגינת הרגל ולשמע את הנאומים הגדולים של ילין והרב ברלין, והנה מציאתי את המג' רש כלא וחזימה מאהב,י ככל המינים, עורת נשים כלאה מפה אל פה וגם הגוונטראות מסביב מקושטות בכחור רים ובחורות, גרבי משי אדומים ועיני הצעירים מיטיפין לטעלה... מרב הקולות והשיחות שבהצר לא שמעתי את הרעש של הנאומים ורק ראיתי כרחוק את הקולות והתנועות של הרב המזרחי, והנה נגשה אלי אצת מתלמידותי, אשה צעירה ובתי טיבים, לשוחח עמי קצת. מיד הופיע "סדרו" ורכז לת לסור הצדה לעורת נשים... לא היו רגעים מועטים והבהוד הופיע שנות לפני זוג שני והפריד גם ביניהם. זה לא היה חלילה הרלשן השור טה ולא מחסירי בית הכנסת של מנדל רנד או מחסירי הקרלינים ואף לא

מישורתי הקב"ה של ר' חיים זונגפלד — אלא בחור שאתם פוגשים אותו בכל ערב עם בתורה אחרת ב"רהוב הנשיקות... ויפת העיר יהודי אחד מן הצד: כנראה, צדיקים גמורים הם שומרי החומות בבתי אונגן שלי נה שמלאכתם מלאכת קדש זו להש' גיה על הצניעות נעשית ע"י אחרים כלומר ע"י החפשים... — אין דבר, הסביר לי יהודי מבני "ישורון" רהוב הנשיקות לתור וישורון להוד. הנוסה הזה "היה יהודי באהלך ו א ד מ בצאתך" שמענו עוד בג' לית "שטה" זו נהגת גם אצלנו בזמן האחרון: בביתך אתה יכול לעשן לך סגרת בשבת קדש ולהרליק גם פרימיום שקט לכום חמין ביום שבתון, ובנשפי חשק מצוה לצאת כמחולות עם כל הבחורות עד אור הבקה אבל כאן ב"ישורון" אתה מתעטף בטלית עכלה תכלת והנך יתודי כשר מכף הגלך ועד קדקדי, שאינו מביט אפילו לצד עורת נשים אלא בחטיפה וכאלו כפאי שר... והנה פהאום נשמע קול: "גור-אלד! גוואלד!" מתחלה השבנו כי העולם מתהפך כפי שנבאו חזו"ר העתידות בזמן האחרון או חלילה רעידת האדמה: מי יודע? וואלם בין רגע נתברר לנו כי לא כלום, זו היתה שירת הקדש של מקהלת "ישורון" לכבוד הג הכוכרים והג האביב שלנו, מישרי "ענג שבת" שלחם.

„גואלד! גואלד! גואלד! גואלד!
 „קומה ה' לעזרתנו וכו...
 קהל החסידים נהנה הנאה
 מישנה מה „גואלדערעס“ האלו הגי
 באים לקקו את אצבעותיהם ממש
 והכו באצבע צרדה לפני המשוררים
 והספרדים אמרו זאז בלשונם: „זה
 הסאליק שמעון של ה„שכנו“ וחלבו
 להם... * * *
 לעמת זה ראינו קדמה בתהלוכה
 וה„נבי מוסה“ שלנו לכתל המערבי
 הקהל היה גדול והלך בסדר „חמישה
 חמישה“ כלומר: שנים שנים או
 שלשה אחבעה זעיר שם זעיר שם
 כמנהג גובראין יודאין והשוטרים
 מבני עשרת השבטים לוו אותנו מן
 הצד...
 והנה נגש אחד מהם אל אחת
 השורות וראה שלשה בחורים לבושים
 תרבושים כחיים ומופשלים מן הצד
 על ראשיהם — מעשה שבאב! —
 כפתני יוט להם והשפם השחור עומד
 בדמות קרמא ואולא.
 — „קאסאן! קרא השוטר
 באנגלית וריזו להם באצבעו לצאת
 מהשורה כי חשב אותם לערביים.
 ואולם השלישייה הזו לא זזה ממקומה
 וענו בגאון: אנחנו „ז'וים“ (יהודים!)
 ולא האמין השוטר לרבריהם עד שפנה
 לצעיר אשכנזי מן הצד וזה העיר
 עליהם בידיו ובכל אבריו שאמנם
 יהודים אמתיים הם מחארתאלי-
 תאגאס.

השוטר עזב אותם בבתצחוק
 הביב על שפתיו וניכר היה שהצטער
 קצת על „התיבת עבודה“ אשר נוד
 מנה לידו הפעם ואברה ממנו... * * *
 בדרך הזירתנו מהכותל המערבי
 עברנו דרך הסימטאות האפלות המור
 פלות לרחוב הכטרק והנה קמה
 פתאום בהלה גדולה „פניקה“ נוראה
 לטעת קלה השוטרים האנגלים
 והערבים התחילו רצים כלם לתוד
 סימטא חשבה בחורות ונשים צעירות
 רצו בהולות והולפות וצועקות
 ויחודים עמדו כמשתאים...
 מה קרת שם? — כעבר רגעים
 כספר נודע לנו הדבר: אחד הפר
 חיים מבני דודנו זרק על התהלוכה
 „נים טהורים“ ומיד הבחילו את
 הקצין הערבי שהניף את שוטו על
 אחב... ואולם בשהביאו לפניו את
 היהודים הרטובים מהמרחץ
 — אגב לא הספיקו לנתח את המים
 אם הם מירבשם או מי ספונגה —
 לא יצא הבחור הערבי יבש מת
 חת ידיו.. הושיט ידו הימנית:
 „טפיו!“ ונשמעו שתי מכות לחי
 מצלצלות עד הכתל המערבי קולות
 וברקים ממש ונעשה לו ירוק בעיניו
 של המכות בלי ירק לכבוד חג השבור
 עזת ולזכר מתן תורה...
 מיד נגש אלי הקצין הערבי
 והלביב וספר לי בלשונו: הצלפתי
 לו „גואלד“ (הילד) הזה חמישה
 עשר „קראביש“ (מפות בשוש) למען

והמושבות מסביב בדבר מצוה זה.
 בני „תלפיות“ ומקור היום יהיו
 ה„כלאילים“ שלנו מדרום בני „גוה
 יעקב“ וקלנדה יהיו במקום ה„נבל“
 סיה ואנשי בית הכרם ומוצא תחת
 ה„יאפוניה“ וה„רמלויה“ וכלם יחד
 יתאספו בשער יפו ויצעקו בנגוד
 לבני דודנו: „תחי המושלה!“ „תחי
 הסחיונית!“ „יחי בלפור!“ ואם
 הלילה יבוא אלינו אז הנציב
 מקפריסין יעמיד בודאי שתי מכונות
 משוריות מפני אימת ישראל על
 הגויים...
 ובינתים באה „הכחשה“ מגבוה
 על פטוריו של חייטסון. הו יודעים
 אנו כי הכחשה כזו פרושה כמובן
 ש„היום“ אינו נוסע אבל מי יודע מה
 יאמרו „מחר“? — חכרך מי ת
 אטר! — אדרכת! מאחלים אנו לו
 אריכת ימים עם בני ביתו אבל לא
 כאן אלא בבין יריאן ואפילו
 בלונדון שהרי שם מרדן ע
 והיה בודאי „ציוני נלהב“ ויכתב
 שוב ספרים ציונים על הליה
 הגדולה לא...
 כזו רבותי „עליה“ צורך ירידה
 ואין לך מבצר בעולם שאין סופו
 לזובש ואפילו מבצר פורט ארטור
 ואפילו מבצר ספורט שלנו...
 וכך תהי...
 והתהלוכה שלנו הולכת וכת
 קדמת בה: אצלם יש נבירמוסה רק
 פעם אחת בשנה ואצלנו ג פעמים
 בשנה ואימה בחג הסיכות הבעלטה
 הנ שפחתנו ישתתפו גם בני השכונות

בת„א. ופי שלא ראה שמהת „הפועל“
 בימים האלה לא ראה שמהת מימיו!
 הן שמהת תוחה שמהת פורים
 שמהת בית השואבה ואפילו שמהת
 התן עם הכלה ושאר השמחות הישנות
 ותהדרות שלנו בארץ הן כאין וכאפס
 כקליפת השום ממש כנגד שמהת
 „הפועל“ על הנצחה לא הספירטיבי
 הלילה אלא הנצחון המעמדי המפ
 לגתי ותבבוש נצחון הפועלים על
 המכבו והבורגני...
 יצאתי אל הרחוב בליוצישק לפני
 הבדלה כדרכי בקדש בליות ידידי
 הרופא והנה הגיע לאוזנינו קול ענות
 גבורת קול תרועה וצעקה עד לב
 השמים מתחלה השבנו כי פרצו הם
 ושלום פרעות ברחוב מופסיים,
 שרפה או מקרי אסון במבונת —
 מי יודע? — ואולם לאחר שנתקרבו
 קצת נפגשנו בקבוצה שלמה של
 פועלים שהלכו שלובי זרוע וצעקו
 ככרוביא:
 „הפועל“ נצה! נכיע אמי הוא
 שלנו!
 הפועלים צוהלים והפועל צדק
 מריע לפניהם בחרות: נצחנו!
 נצחנו!
 ולא עוד אלא שהם פוגשים את
 חברי „המכבי“ שחזרו כתא בקרר
 אות: „הבנו לחשמונאי! הלאה
 מכבי!“ ומרב חדות הלכו לפני הראי
 טע וערכו מעין „הפגנה“ לגוט ראש
 ואם נפל בגורלנו — כך טוענים
 חברי „המכבי“ — לקבל „גולים“

ומספרים לי תלמידי עדי ראייה
 שהיו בתא כי אחרי כל „גול“
 נתפרצו כמה מאות חלוצים וחלרי
 צות ונשקו למנצה ואחר „הנצחון“ לוו
 את חברי החשמונאי באבנים ועפרו
 עליהם בעפר — או למנוצחים!...
 ומספרים כי מתוך שכווד
 הנצחון „הרביצו“ גם לשמש של קלוב
 המכבי ואולם זה שקר לפי דברי
 מר א. פרלשטיין אלה הם מעשי
 „עבריינים“ כמו שאומרים בני דודנו
 אלה „אוולאד“... * * *
 ואולם לא לעולם חוסן ישועות:
 בליל יום שלישי עברתי לפני משרד
 המכונות של פילצד וראיתי בנופיות
 פנופיות של צעירים שהם עומדים
 ומתרתחים ובתנחים בתלכה עא
 הספורט.
 מה קרה? — הברה נפלה
 בקהל כי החשמונאי הגיש „ערער“
 והעיר שישן הפועלים נכובה...
 אם אמרתי אספרה לפינכם את
 כל הטענות שהרצו לפני שני הצדדים
 קצר הניצע מהשתרע ואולם אחת
 הבנות כי אין כאן ענין „ספורט“
 בלבד אלא — כבוש השמאל...
 מתלא כפי הערביים: אם נגור
 על הפרט לנפל פעם מהסוס תהא
 כפלתו זו לכהפ מסוס אצי ל
 (מינע המיוחסים) ולא כאיו „קדי
 שה“ כלומר: סוס פגר...
 ואם נפל בגורלנו — כך טוענים
 חברי „המכבי“ — לקבל „גולים“

יהי זה לכהפח מקבוצה הגונה
 כגון האנגלים מכיעו המכבי כתא
 ואפילו „הפועל“ מחיפה אעפי
 שנצחנו כבר את כלם...
 הן ידענו — צועק „המכבי“ —
 כי מתוך „פועל“ כתא ישנם עוד
 ספורטאים בעולם — העם האנגלי
 — ואחרי איוה „מאטש“ של נצחון
 הגביע עורכים סעודה ושני הצדדים
 נותנים זללו „תקיעתכר“ (שייק
 הנדס) ואינם זויים ממקומם עד שהם
 מתנשקים הדדי... אלא ש„הפור
 על“ שלנו למד כנראה לא מהטוקנים
 שבהם אלא מהמקולקלים שבהם גם
 בוינת ישנם „מאטשים“ בין קבוצות
 ספורטיביות ואחרי כל נצחון יש
 תגרות ומהלומות עד זב דם אבל שם
 הרי הם אנטו ישמיים האומד
 רים לנקם ביהודים וגם „הפועל“
 שלנו אין לו מה להתכביש בפני חבריו
 הוינאים ביחס ל„בורגנים“...
 לא לחנם הכריזו — כך מספרים
 — קורנפלד וגוט שבעת ימי אבל על
 המפלה של החשמונאי ואפילו
 תינוקות של ביתרבו משתתפים
 בצערם והמעשה שהיה בביהם
 „תחכמוני“ יוכיח!
 אחד מתלמידי המחלקה העליונה
 הוא חבר לאגודת „המכבי“ והיה גם
 בתא בשעת ההתחרות כשהזר
 לבניהם אבל וחפוי ראש על „המפלה“
 הנוראה תפשו אותו חבריו תלמידי
 המחלקה מתחו אותו במחילה על
 הספסל והרביצו בו מרבעי לשהיו

— זהו בער „גול“ ראשון של
 „הפועל“!
 — וזהו בער „גול“ שני שקבל
 החשמונאי!...
 — וזה אמר — השלישי —
 בער הבויון שגרמת לנו!...
 „הקרבו“ הקטן צעק והתחנן
 לפנייהם כי לא הוא השתתף במשחק
 אלא כדודו ולא בו האשם.
 — זה לא עסקנו! — ענו כלם
 ל„הקרבו“ החשמונאי שלנו... * * *
 ואחד מנכבדי בירות ספר כי
 לפני חדשים אחרים הומינה הקבוצה
 הספורטיבית של המכללת האמריקאית
 בבירות את „הפועל“ מחיפה לשם
 התחרות.
 השמהת גדלה במתנח היהודים
 שבבירות אטו מילתא זוטרא היא?
 — „קבוצה יהודית מאמי! ידענא
 הגויים כי גם לנו יש ספורט! גם דגל
 לאומי וכבוד ישראל מתקדש ברכים!
 בקציר — שושנת יעקב צהלה ושמהת
 בראותם יחד תבלת הסרטים של
 אחבי הספורטיביים באו כל נכבדי
 עם ישראל וגם גדולי הנוצרים והנה
 הופיעו לנגד עיניהם הדגל
 האלו והסרטים האדומים של
 „הפועל“

ענינות